

Analyse av kostnader i barnehager i 2011

Dokumentet er et foreløpig notat fra Telemarksforsking til Utdanningsdirektoratet, skrevet 3. september 2012.

Dette notatet er en kortfattet foreløpig delrapport i prosjekt om analyse av kostnader i barnehager i 2011. Endelig kvalitetssikret rapport vil foreligge i løpet av november. Ifølge avtalen med Utdanningsdirektoratet skal denne delrapporten inneholde en kommentert tabell med kostnadstall for gjennomsnittskostnader per oppholdstime og per heldagsplass i kommunale og ikke-kommunale barnehager i 2011. I tillegg til kostnadstallene viser vi noen andre tabeller som er grunnlag for kostnad per oppholdstime og per heldagsplass.

Utvalg

Tidligere års analyse har tatt utgangspunkt i et utvalg på 50 kommuner/bydeler. Dette utvalget er nærmere beskrevet i TF-notat nr. 50/2011. I årets analyser har vi tatt utgangspunkt i hele populasjonen. For å vise hvilke utslag endring i utvalget gir, har vi også for 2010 beregnet med hele populasjonen.

Tabell 1 viser hvordan vi har fastsatt utvalget for ikke-kommunale barnehager i 2011 og 2010. Tallet på barnehager i brutto tallet er redusert en del. Det er registrert 3 489 ikke-kommunale barnehager i 2011 og 3 557 i 2010. Av disse er det 97 i 2011 og 244 i 2010 som det ikke er registrert regnskap for. Vi har også fjernet en del andre barnehager fra utvalget, slik som åpne barnehager og barnehager som er etablert i løpet av året. Det endelige utvalget i 2011 er fordelt på 2 278 ordinære barnehager og 694 familiebarnehager i 2011. I 2010 er tilsvarende tall 2 241 og 705. Totalt er utvalget noe høyere i 2011 enn i 2010. Dette skyldes først og fremst at flere barnehager har levert regnskap i 2011.

Tabell 1 Fastsetting av utvalg for analyser av ikke-kommunale barnehager. Kilde: SSB.

Utvalgskriterium	Frafall	Sum	Ord	Fam
2011				
Totalt antall ikke-kommunale i årsmelding for året		3 489		
Totalt antall ikke-kommunale i regnskap for året	-97	3 392		
Uten åpne / kombinert åpen-ordinær	-98	3 294		
Uten kombinert familie-ordinær	-18	3 276	2 483	793
Uten barnehager etablert i året	-95	3 181	2 414	767
Uten barnehager som av andre grunner ikke er oppført med årsmelding i år 0	-91	3 090	2 350	740
Uten barnehager med mer enn 50 % differanse i oppholdstimer år 0/1	-105	2 985	2 291	694
Uten ordinære barnehager med mindre enn 200 000 kr personalkostnader per årsverk	-13	2 972	2 278	694
2010				
Totalt antall ikke-kommunale i årsmelding for året		3 557		
Totalt antall ikke-kommunale i årsmelding og regnskap for året	-244	3 313		
Uten åpne / kombinert åpen-ordinær	-109	3 204		
Uten kombinert familie-ordinær	-18	3 186	2 393	793
Uten barnehager etablert i året	-36	3 150	2 367	783
Uten barnehager som av andre grunner ikke er oppført med årsmelding i år 0	-91	3 059	2 315	744
Uten barnehager med mer enn 50 % differanse i oppholdstimer år 0/1	-108	2 951	2 246	705
Uten ordinære barnehager med mindre enn 200 000 kr personalkostnader per årsverk	-5	2 946	2 241	705

Beregningsmetode

Kostnadene til ikke-kommunale barnehager er hentet fra regnskapene til de ikke-kommunale barnehagene, slik de er rapportert til SSB. Kostnadene til de kommunale barnehagene er hentet fra KOSTRA, og inkluderer funksjonene 201 barnehage, 221 barnehagelokale og skyss og 211 særskilt tilrettelegging. Regnskapene fra de ikke-kommunale barnehagene inkluderer i prinsippet alle kostnader ved drift av barnehagen. Dette er ikke tilfelle for kommuneregnskapet. For å få fram fullstendige kostnader for de kommunale barnehagene må vi derfor legge til et påslag for indirekte kostnader, som regnskap, revisjon, personal m.m. Påslag for indirekte kostnader er gjort ved å ta utgangspunkt i funksjon 120 administrasjon, 121 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen og 130 administrasjonslokaler. En andel av kommunens utgifter på disse funksjonene er fordelt til barnehager. Andelen er fastsatt ved å ta utgangspunkt i de kommunale barnehagenes andel av kommunens totale lønnsutgifter. Dette er i samsvar med tidligere års beregningsmetode. I endelig rapport vil vi imidlertid benytte et administrasjonspåslag på 4 prosent og beregne kapitalkostnader på grunnlag av tall fra Husbanken.

Oppholdstimene er et veid gjennomsnitt av årsmeldingene fra 2010 og 2011, hvor 2010-verdiene er gitt 7/12 vekt og 2011-verdiene har 5/12-vekt. Oppholdstimene er beregnet ved at tallet på barn i de ulike oppholdskategoriene er vektet med timetall. En heltidsplass gir en oppholdstid på 45 timer i uken. Oppholdstiden blir multiplisert med 48 uker, som er den gjennomsnittlige åpningstiden vi tar utgangspunkt i. Dette gir kostnader per plass.

Vi har vektet barn i alderen 0-2 år med 2, mens 3-åringene er vektet med 1,5 for å komme fram til korrigerte oppholdstimer. Dette er i samsvar med tidligere beregningsmetode. Vi vil i endelig rapport supplere med beregninger hvor forholdstallet mellom små og store barn er på 1,8. De nasjonale satsene er i dag basert på forholdstallet 1,8.

Kostnader til drift

Tabell 2 viser sammensetning av kostnader i ikke-kommunale barnehager i 2010 og 2011. Tabellen kan sammenlignes med tabell 6 i TF-notat nr. 50/2011, som viser kostnader til drift av ikke-kommunale barnehager i 2010 for et utvalg ikke-kommunale barnehager. Tabell 2 er basert på hele populasjonen. Det er godt samsvar mellom fordeling av kostnadene når vi ser på hele populasjonen og fjorårets utvalg.

Andelen av totale kostnader som går til barn med særskilte behov (særskilt tilrettelegging) er noe høyere i 2011 enn i 2010, både for ikke-kommunale ordinære barnehager og familiebarnehager. Andelen til personalkostnader er også noe høyere i 2011 enn i 2010.

Tabell 3 viser de direkte og indirekte kostnadene til drift av kommunale barnehager i 2010 og 2011 for hele populasjonen. Indirekte kostnader er noe høyere i 2011 enn i 2010. Indirekte kostnader er også en god del høyere i 2010 ved bruk av hele populasjonen enn ved bare å se på et utvalg kommuner (jf. tabell 1 og 2 i TF-notat 50/2011).

Tabell 2 Kostnader til drift av ikke-kommunale barnehager i 2011 og 2010, i prosent av sum kostnader. Kilde: SSB.

	2011			2010		
	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Private familiebarnehager	Sum	Ordinære ikke-kommunale barnehager	Private familiebarnehager	Sum
Personalkostnader	76,4 %	57,2 %	75,4 %	75,9 %	56,5 %	75,0 %
Avskrivinger/husleie	6,2 %	6,4 %	6,2 %	6,0 %	6,7 %	6,0 %
Andre driftskostnader	14,7 %	16,5 %	14,8 %	15,0 %	17,0 %	15,1 %
Sum næringskostnader	97,2 %	80,1 %	96,4 %	97,0 %	80,2 %	96,2 %
Netto kapitalkostnader	1,3 %	0,1 %	1,2 %	1,3 %	0,2 %	1,3 %
Utbytte inkl. overført årsresultat	0,8 %	19,0 %	1,7 %	1,0 %	19,0 %	1,9 %
Støtte fra eieren	0,1 %	0,4 %	0,1 %	0,1 %	0,3 %	0,1 %
Støtte fra andre	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Støtte fra kommunen	0,7 %	0,3 %	0,6 %	0,6 %	0,3 %	0,6 %
Sum kostnader	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Kostnader barn særlige behov	1,3 %	0,3 %	1,3 %	1,1 %	0,2 %	1,1 %
Sum kostnader basisdrift	98,7 %	99,7 %	98,7 %	98,9 %	99,8 %	98,9 %

Tabell 3 Direkte og indirekte kostnader til drift av kommunale barnehager i 2010 og 2011. Kilde: KOSTRA.

	2011 (n=420)			2010 (n=426)		
	Ordinær drift (F 201 og 221)	Særskilt tilrettelegging (F 211)	Sum kostnader	Ordinær drift (F 201 og 221)	Særskilt tilrettelegging (F 211)	Sum kostnader
Korrigerte brutto driftsutgifter	20 452 876	2 057 471	22 510 347	19 294 450	1 916 552	21 211 002
- Ikke-økonomisk stønad til ikke-kommunale barnehager	-31 490	-77 252	-108 742	-31 916	-54 249	-86 165
- Overslag for kostnader i åpne barnehager	-53 329	0	-53 329	-55 303	0	-55 303
Sum direkte kostnader ved drift	20 368 057	1 980 219	22 348 276	19 207 231	1 862 303	21 069 535
Brutto lønnskostnader i barnehagene	17 484 882	1 971 520	19 456 402	16 384 058	1 832 732	18 216 790
Brutto lønnskostnader i hele kommunen	186 867 368	186 867 368	186 867 368	175 750 289	175 750 289	175 750 289
Andel barnehage, %	9,4 %	1,1 %	10,4 %	9,3 %	1,0 %	10,4 %
Netto driftsutg. funksjoner 120, 121, 130	17 908 546	17 908 546	17 908 546	16 617 191	16 617 191	16 617 191
Påslag for indirekte kostnader	1 675 674	188 942	1 864 616	1 549 113	173 285	1 722 398
Sum direkte og indirekte kostnader	22 043 731	2 169 161	24 212 892	20 756 344	2 035 588	22 791 932
Indirekte kostnader som andel av sum kostnader, %	7,6 %	8,7 %	7,7 %	7,5 %	8,5 %	7,6 %

Tabell 2 og 3 danner grunnlag for beregning av kostnader per korrigert oppholdstime, slik dette er vist i tabell 4.

Tabell 4 viser at kostnader per korrigert oppholdstime er lavere i familiebarnehagene enn i ordinære barnehager, både for 2010 og 2011. Kostnadene har økt noe fra 2010 til 2011, både for familiebarnehager og ordinære ikke-kommunale barnehager. Økningen er på 2,9 % for ordinære barnehager og 6,5 % for familiebarnehagene (inkl. særskilt tilrettelegging). Kostnad per korrigert oppholdstime i 2010 ved bruk av hele populasjonen avviker lite fra kostnadsberegning med bare et utvalg av de ikke-kommunale barnehagene (jf. tabell 7 i TF-notat 50/2011).

Tabell 4 Kostnader per korrigert oppholdstime i ikke-kommunale barnehager i 2010 og 2011. Kilde: SSB.

	2011		2010	
	Ordinære priv. bhg.	Priv. familiebhg.	Ordinære priv. bhg.	Priv. familiebhg.
Sum kostnader (1000 kr)	15 281 104	781 763	14 216 664	743 910
Kostnader, særskilt tilrettelegging (1000 kr)	202 692	2 198	159 034	1 421
Korrigerte oppholdstimer	344 288 636	19 798 594	329 627 724	20 071 608
Kostnader per korrigerte oppholdstime, ordinær drift	43,80	39,37	42,65	36,99
Kostnader per korrigerte oppholdstime, særskilttilrettelegging	0,59	0,11	0,48	0,07
Sum kostnader per korrigert oppholdstime	44,38	39,49	43,13	37,06

Tabell 5 viser kostnader per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager i 2010 og 2011. Kostnadene per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager har økt med 3,9 % fra 2010 til 2011. Økningen for særskilt tilrettelegging er på 4,2 %. Ved fjorårets beregning kom vi fram til kr 51,41 i kostnader per korrigert oppholdstime (tabell 3 i TF-notat 50/2011). Avvik fra tabell 5 (som viser 53,01 per korrigert oppholdstime) skyldes at fjorårets beregning var basert på et utvalg barnehager, og ikke hele populasjonen.

Tabell 5 Kostnader per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager i 2010 og 2011. Kilde: KOSTRA.

	2011	2010
	Ordinære bhg.	Ordinære bhg.
Sum kostnader (1000 kr)	24 212 892	22 791 932
Kostnader, særskilt tilrettelegging (1000 kr)	2 169 161	2 035 588
Korrigererte oppholdstimer	439 552 064	429 924 170
Kostnader per korrigererte oppholdstime, ordinær drift	50,15	48,28
Kostnader per korrigererte oppholdstime, særskilttilrettelegging	4,93	4,73
Sum kostnader per korrigert oppholdstime	55,09	53,01

I tabell 6 viser vi kostnadene per korrigert oppholdstime omregnet til kostnader per heltidsplass. Kostnader til særskilt tilrettelegging er ikke tatt med i denne tabellen. Kostnader per heldagsplass er lavest i familiebarnehagene, og de private ordinære barnehagene har lavere kostnader enn de kommunale barnehagene. Dette samsvarer med tidligere års beregninger. I 2010 var kostnadene for en storbarnsplass i kommunale barnehager kr 100 457, mens tilsvarende kostnad i private ordinære barnehager var kr 92 221 (s. 7 i TF-notat 50/2011).

Tabell 6 Sammenstilling av kostnader i barnehagetyperne i 2011, i kroner per korrigert oppholdstime og omregnet til kostnader per heldagsplass. Kilde: SSB/KOSTRA.

	Kommunale bhg.	Ordinære, private bhg.	Private familiebhg.
Kostnader per korrigert oppholdstime, ordinær drift	50,15	43,80	39,37
Kostnader per korrigert oppholdstime, særskilt tilrettelegging	4,93	0,59	0,11
Sum kostnader per korrigert oppholdstime	55,09	44,38	39,49
Omregnet kostnader ekskl. særskilt tilrettelegging per heldagsplass:			
For barn 0–2 år	216 650	189 198	170 099
For barn 3 år	162 487	141 899	127 574
For barn 4–6 år	108 615	94 599	85 049

Tabell 7 viser hvordan de kommunale og ikke-kommunale barnehagene er finansiert i 2011. I de kommunale barnehagene er finansieringen hovedsakelig delt mellom kommunen med 84 % og brukerbetaling på 14 %. I de private barnehagene er den kommunale andelen av finansieringen noe lavere (78 %), mens brukerbetalingen utgjør 17 % av finansieringen. Øvrig finansiering er høyere i de private ordinære barnehagene (4,56 %), enn i de kommunale barnehagene (1,88 %). Fordeling på

finansieringskilder er lite sammenlignbar med tidligere år, da dette er første år med rammefinansiering.

Sum finansiering er lik sum kostnader pluss netto overskudd. Sum kostnader er inkludert særskilt tilrettelegging. 734 av de private ordinære barnehagene går med underskudd, mens 1 544 går med overskudd. Underskuddet i disse barnehagene utgjør 1,35 % av de samlede kostnadene for ordinære private barnehager.

Tabell 7 Finansiering av kommunale og ikke-kommunale barnehager i 2011, i prosent av sum kostnader. Kilde: KOSTRA.

	Kommunale barnehager	Ordinære, ikke-kommunale barnehager	Private familiebarnehager
		(n=2278)	(n=694)
Oppholdsbetaling/annen brukerbetaling	13,89 %	17,16 %	15,73 %
Statstilskudd	1,25 %	2,06 %	0,55 %
Kommunal driftsfinansiering/ kommunale driftstilskudd	84,23 %	77,51 %	81,39 %
Andre offentlige tilskudd/andre inntekter	0,63 %	2,50 %	1,19 %
Ikke-økonomisk støtte fra kommunene til ikke-kommunale barnehager		0,64 %	0,14 %
Ikke-økonomisk støtte fra eier eller andre		0,13 %	1,00 %
Sum finansiering = sum kostnader + netto overskudd	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Underskudd		1,35 %	1,14 %
		n=(734)	n=(108)
Overskudd		3,76 %	4,33 %
		n=(1544)	n=(586)